

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om upphävande av stadgandet i 50 § 2 mom. fattigvårdslagen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 71, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Johansson* i Väby m. fl. hemställt,

att undantagsbestämmelserna uti 50 § 2 mom. fattigvårdslagen måtte upphävas och att sålunda all den fattigvård, som fattigvårdssamhälle utgivit för till annat fattigvårdssamhälle hörande understödstagare, skall ersättas av hemortskommunen samt i de fall, då 60 § är tillämplig, av staten, samt

att härav påkallade lagändringar måtte utformas av vederbörande utskott.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda hemställen, får utskottet, i den mån redogörelse icke därför lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

I 29 § i förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården stadgades att fattigvårdssamhälle, som på grund av 1 § lämnat fattigvård åt någon, som hade hemortsrätt inom annat samhälle, vore berättigat att av detta samhälle erhålla ersättning för fattigvården ävensom för begravningskostnad, om sådan erfordrats.

Historik.
1871 års
fattigvårds-
förordning.

I sitt den 19 februari 1915 avgivna betänkande med förslag till lag om fattigvården föreslog *fattigvårdslagstiftningskommittén* såsom undantag från bestämmelsen om ersättningsplikt för hemortskommunen:

Fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkande 1915.

fattigvård, som bestått i

bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen,

läkarhjälp eller medicin, som lämnats annorledes än i förening med vård å sjukvårdsanstalt, varför ersättning skall utgå,

förlossningshjälp eller

begravningskostnad,

eller för fattigvård av annat slag än här nämnts, som icke omfattat längre tid än trettio dagar.

Såsom motivering till detta förslag anförde kommittén bl. a. följande:

Genom att införa ett stadgande, enligt vilket kostnaden för understöd av nu angivna slag undantages från ersättning, skulle tydligen ett stort antal tvisteämnen mellan kommunerna röjas ur vägen, och stadgandet skulle alltså komma att få en väsentlig betydelse med hänsyn till minskande av fattig-

vårdsprocesserna mellan kommunerna. Även om utvägar ej saknas att med andra medel minska antalet av tvister, torde dock intet medel vara så effektivt som att låta vistelsekommunen själv vidkännas dylika tillfälliga kostnader. Kommittén har ej kunnat göra undersökning om de utgifter, som förorsakats av de ovan angivna understödsfallen; en sådan skulle stött på alltför stora svårigheter. Men det torde såsom visst kunna antagas, att värdkostnadens belopp varit jämförelsevis ringa i varje särskilt fall. Någon större förskjutning av fattigvårdstungan torde alltså ej behöva befaras genom ett dylikt stadgande. I den mån en förskjutning kommer att äga rum, faller den ökade bördan på städer och köpingar, i vilka det relativt största antalet av understödstagare från annan kommun befinner sig. Mot en förskjutning i denna riktning synas emellertid ej några större betänkligheter böra möta, då i förhållande till den ekonomiska bärkraften stadskommunernas utgifter för fattigvården i allmänhet äro väsentligt lägre än landskommunernas. Med en begränsning till ovan angivna fall torde man ej behöva befara, att vistelsekommunen skall undandraga sig att lämna erforderlig hjälp eller att söka skjuta detta åliggande över på annan kommun. Medel till motverkande av försök i sådan riktning finnas för övrigt i fattigvårdssökandens besvärsmätt samt i myndigheternas rätt och skyldighet att vid behov ingripa. Fördelen av att genom ett sådant stadgande kunna väsentligt inskränka fattigvårdstvisternas antal torde därför här få vara avgörande.

Samtidigt föreslog kommittén, att ifrågavarande slag av fattigvård icke skulle föranleda hinder för förvärv av hemortsrätt, och anförde såsom motivering för detta förslag följande:

Det ligger enligt kommitténs uppfattning nära till hands att låta frågorna om fattigvårds ersättande och om dess inverkan på hemortsrättsförvärv behandlas enligt samma regler. Ett dylikt samband har också i dansk och norsk fattigvårdslagstiftning gjort sig gällande, till följd varav inverkan i hemortsrättsavseende där ej tillagts fattigvård, som icke ersättes av hemortskommunen. Då dylik tillfällig fattigvård icke ersättes, blir det ej genom hemortskommunens eget medgivande eller genom rättegång vid dess meddelande utrett, att fattigvården verkligen utgått och ännu mindre att den varit obligatorisk. Den omständigheten, att en person kommer i behov av dylik tillfällig fattigvård, kan ej heller sägas med nödvändighet utvisa en sådan brist i försörjningsförmågan hos honom, att han ej bör kunna förändra hemortsrätt. Kommittén har på grund härav ansett lämpligt att låta fattigvård, varom här är fråga, vara utan inverkan på hemortsrättsförvärv, vadan *sådan inverkan enligt förslaget tillagts endast obligatorisk fattigvård av mera stadigvarande beskaffenhet*.

Yttranden
över fattig-
vårdslag-
stiftnings-
kommitténs
förslag.

I de av myndigheterna avgivna yttrandena framställdes från vissa håll anmärkningar mot kommitténs förslag, vilka anmärkningar torde kunna sammanfattas sålunda: Bestämmelserna äro orättvisa särskilt mot stadskommunerna; de avvika alltför mycket från huvudreglerna, att hemortssamhälle skall ersätta meddelad fattigvård och att obligatorisk fattigvård under mantalsskrivningsåret skall inverka på hemortsrättsförvärv; de medföra svårigheter för de nödställda att erhålla understöd och göra, att detta blir knapp tillmätt; de föranleda försök från kommunernas sida att skjuta understödjandet från sig och att draga ut på tiden; de locka kommunerna att onödigtvis utsträcka fattigvård till något längre tid än 30 dagar och till att i behörigt syfte och mot verkliga förhållandet beräkna den tid, som understöd

avser, till mera än 30 dagar; och de giva anledning till tvister mellan kommunerna om den tid, för vilken fattigvård skall anses ha utgått.

Vid framläggande av proposition i ämnet till 1918 års riksdag anförde föredragande departementschefen, att den av kommittén omfattade principen, att fattigvård av mera tillfällig beskaffenhet icke borde medföra rätt till ersättning från hemortskommunen, vore i stort sett riktig och borde läggas till grund för lagstiftning. I fråga om den utsträckning, i vilken denna princip borde komma till tillämpning, ansåge emellertid departementschefen, att förslaget att fattigvård, som lämnats under högst 30 dagar, icke skulle ersättas lämpligen icke borde genomföras. Förslaget förordades därför i den begränsade omfattning, nu gällande lag innehåller.

Riksdagen
1918.

Mot vad sålunda i propositionen föreslogs framställdes i riksdagen icke någon erinran.

50 § i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården innehåller i paragrafens lydelse enligt lag den 11 juni 1926 följande bestämmelser:

1918 års
fattigvårdslag.

1 mom. Fattigvårdssamhälle, som enligt 1 § lämnat fattigvård åt någon, vilken har hemortsrätt inom annat samhälle, är, oavsett om skyldeman eller annan bort jämlikt 3 eller 4 § ansvara för understödstagarens försörjning, berättigat att erhålla ersättning för fattigvården av det senare samhället i den omfattning, som här nedan sägs.

2 mom. Ersättning enligt 1 mom. utgår ej för fattigvård, som bestått i bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen, läkar- eller förlossningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt, eller begravningshjälp.

49 § 1 mom. samma lag innehåller följande bestämmelser:

Har någon under det år, för vilket han mantalsskrivits inom visst fattigvårdssamhälle, åtnjutit fattigvård enligt 1 §, eller har under samma år fattigvård enligt 2 § meddelats honom av annat fattigvårdssamhälle än det, där han mantalsskrivits, vinner han ej hemortsrätt på grund av nämnda mantalskrivning. Hinder för förvärv av hemortsrätt föranledes dock icke av fattigvård, som bestått i

bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen, läkar- eller förlossningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt, eller begravningshjälp.

Vid 1928 års riksdag framställdes i en inom andra kammaren av herrar Hedlund i Östersund och Ericson i Boxholm väckt *motion*, nr 190, samma yrkande som i den nu förevarande motionen.

Riksdagen
1928.

Över den år 1928 väckta motionen avgav *statens inspektör för fattigvård och barnavård* begärt yttrande och anförde däri följande:

Motionen avser sådan ändring av fattigvårdslagen, att fattigvårdssamhälle, som enligt § 1 lämnat fattigvård åt någon, vilken har hemortsrätt inom annat samhälle, skall vara berättigat att därför erhålla ersättning av det senare samhället, även om fattigvården bestått i bekostande åt skolbarn av

kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen, eller av läkar- eller förlossningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt.

Nu gällande undantagsbestämmelse beträffande dylik fattigvård återfinnes i 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen, sådant detta lagrum lyder enligt lag den 11 juni 1926. Förutom i motionen omförmälda slag av fattigvård finnes där även upptagen fattigvård, som bestått i begravningshjälp. Dessutom hade av fattigvårdslagstiftningskommittén föreslagits jämväl annan fattigvård, som icke omfattat längre tid än trettio dagar, och beträffande mera långvarig fattigvård den del därav, som utgått för de första trettio dagarna, men förslaget blev i denna del icke upphöjt till lag.

Såsom av det i motionen återgivna utdraget ur fattigvårdslagstiftningskommitténs betänkande framgår, har det för kommittén avgörande skälet till införande av ifrågavarande stadgande varit den betydelse, detsamma skulle komma att få med hänsyn till minskande av fattigvårdsprocesserna mellan kommunerna. De av motionärerna framhållna olägenheterna av stadgandet hava däremot icke av kommittén tillmätts någon betydelse.

I propositionen nr 135 till 1918 års riksdag med förslag till lag om fattigvården behandlades ifrågavarande bestämmelse i sammanhang med bestämmelsen i 49 § 1 mom., att hinder för förvärv av hemortsrätt icke skulle förändras av nu omförmälda slag av fattigvård. Kommittén hade nämligen föreslagit, att fattigvård, som icke ersattes av hemortskommunen, icke heller skulle utgöra hinder för förvärv av hemortsrätt. Såsom skäl för en sådan anordning hade kommittén anført, att dylikt samband gjort sig gällande i dansk och norsk fattigvårdslagstiftning, att det, då fattigvården icke ersattes, icke bleve genom hemortskommunens eget medgivande eller genom rättegång vid dess meddelande utrett, att fattigvården verkligen utgått och ännu mindre att den varit obligatorisk, samt att den omständigheten, att en person komme i behov av dylik tillfällig fattigvård, icke kunde sägas med nödvändighet utvisa en sådan brist i försörjningsförmågan hos honom, att han icke borde kunna förändra hemortsrätt.

Mot den av fattigvårdslagstiftningskommittén sålunda föreslagna principen, att viss mera tillfällig fattigvård icke skulle inverka på hemortsrättsförvärv och icke medföra rätt till ersättning av hemortskommun, hade i de avgivna yttrandena gjorts åtskilliga erinringar, vilka, i vad de avsågo sedermera lagfästade bestämmelser, i propositionen sammanfattades på följande sätt: Bestämmelserna voro orättvisa, särskilt mot stadskommunerna; de avveko alltför mycket från huvudreglerna, att hemortssamhälle skulle ersätta meddelad fattigvård och att obligatorisk fattigvård under mantalsskrivningsåret skulle inverka på hemortsrättsförvärv; de medförde svårigheter för de nödställda att erhålla understöd och gjorde, att detta bleve knappt tillmätt; de föranledde försök från kommunernas sida att skjuta understödandet från sig.

Den av kommittén omfattade principen hade emellertid i stort sett vunnit anslutning bland de hörda myndigheterna, och även föredragande departementschefen ansåg densamma riktig och av beskaffenhet att böra läggas till grund för lagstiftningen. Fråga vore emellertid, om den fördel, som man huvudsakligen avsett att vinna med förslaget, nämligen minskning i fattigvårdsprocessernas antal, uppvägde de olägenheter, som, på sätt anmärkts, i vissa hänseenden kunde förväntas komma att uppstå, om förslaget antoges i sin fulla utsträckning. Ett övervägande av denna fråga medförde, att ifrågavarande bestämmelser fingo den begränsade omfattning, nu gällande lag utvisar.

Mot vad sålunda i propositionen föreslogs framställdes ingen erinran i riksdagen.

Ett ställningstagande till förevarande motion torde alltså kräva en undersökning, huruvida den uppfattning rörande ifrågavarande bestämmelser i 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen, som hystes vid lagens tillkomst, sedermera jävats av erfarenheten eller icke.

För detta ändamål har jag införskaffat fattigvårdskonsulenternas yttranden i frågan, därvid åttonde distriktet, motionären Hedlunds distrikt, representerats av den för honom förordnade vikarien.

Av de sålunda avgivna yttrandena gå sex i tillstyrkande riktning, medan tre utmynna i ett avstyrkande.

Konsulenten i första distriktet bekräftar riktigheten av de i motionen gjorda uttalandena beträffande ifrågavarande bestämmelses verkningar för den hjälpsökande själv, när det gällt att utbekomma understöd till skolpliktiga barn, läkarhjälp och medicin. Däremot har han icke kännedom om något fall, då förlossninghjälp vägrats.

Konsulenten i andra distriktet har icke från sitt distrikt kännedom om några sådana förhållanden, som i motionen åsyftats. Men då det likväl alltemellan torde förekomma fall av sådan beskaffenhet, kunde möjligen den föreslagna lagändringen komma att medföra praktiska förbättringar i en del understödsfall.

Konsulenten i tredje distriktet instämmer till alla delar i motionernas syfte. Han anser det utan vidare klart, att olägenheterna av ifrågavarande bestämmelser äro flera än fördelarna, och understryker på det kraftigaste, att de betänkliga konsekvenserna av bestämmelserna huvudsakligen gå ut över de hjälpsökande.

Konsulenten i sjätte distriktet tillstyrker på det livligaste. Den föreslagna lagändringen skulle visserligen medföra någon ökning i fattigvårdprocessernas antal, men olägenheterna av ifrågavarande undantagsbestämmelses bibehållande vore dock så stora, att lagändring vore motiverad.

Konsulenten i sjunde distriktet anser de av motionärerna anförda skälen giva fullt stöd för en lagändring. Han tror ej, att därav skulle föranledas någon ökning i processernas antal. Däremot skulle det medföra större rättvisa med ersättningsskyldighet även för ifrågavarande kostnader, varjämte nuvarande bestämmelser visat sig kunna föranleda dröjsmål för den hjälpsökande.

T. f. konsulenten i åttonde distriktet, vilken såsom ordförande i en av våra större landskommuners fattigvårdsstyrelser har en stor erfarenhet i fattigvårdsfrågor, anser förslaget värt att stödjas. Bestämmelsen i fråga torde icke hava i nämnvärd mån minskat processernas antal utan snarare bidragit till ökade tvister och meningsskiljaktigheter. Förhållandet vore vanligen så, att fattigvårdsbehov av mer omfattande eller varaktig natur förelåge, innan bidrag till kostnaden för läkarvård och medicin begärdes. En hänvändelse till hemortskommunen vore således i varje fall nödvändig, och oftast vore ett bestridande av kravet, om hemortsrätten vore klar, försäkrat av ovisshet i fråga om understödets fördelning. Även för den nödställda medförde förevarande bestämmelse vissa olägenheter, i det att fall kunde påvisas, då en fattigvårdsstyrelse avslagit begäran om bidrag till kostnaden för läkare och medicin, ehuru verkligt behov förelegat, därför att ersättning av hemortskommunen icke kunnat erhållas. En annan mindre tilltalande konsekvens av bestämmelsen i fråga vore, att lagen kringgäts för att ersättning skulle kunna av hemortskommun erhållas i fall, där sådan eljest vore utesluten. En fattigvårdsstyrelse kunde således bevilja en familj ett kontant understödsbelopp, ehuru styrelsen visste, att understödet vore avsett att användas till inköp av kläder till skolbarn eller till läkarvård och medicin.

Övriga konsulenter anse lagändring ej motiverad.

Konsulenten i fjärde distriktet har icke på senare tid försport några klagomål. Det av fattigvårdslagstiftningskommittén anförda skälet för stadgandets införande gällde fortfarande. Visserligen kunde det föranleda utredningar genom landsfiskal eller konsulent, men det stannade då i regel därvid och ginge icke till process.

Konsulenten i femte distriktet ansåge olägenheterna av nuvarande stadgande vara av ringa betydelse. Den föreslagna lagändringen skulle däremot medföra en ökning av processerna, emedan en fattigvårdsstyrelse skulle kunna i stor utsträckning bibehålla hemortsrätten i en kommun för en inflyttad familj genom att endast lämna ett par tofflor eller dylikt åt barnen.

Meningen bland konsulenterna är således delad rörande lämpligheten av den i motionen föreslagna lagändringen. För egen del har jag icke försport några klagomål från hjälpsökande, som skulle hava förvägrats sådant understöd, som avses i 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen.

Med hänsyn härtill anser jag det uteslutet, att något beslut om ändring av ifrågavarande bestämmelse fattas av detta års riksdag. Dessförinnan torde erfordras en mera grundlig utredning än vad här kunnat åstadkommas, till klargörande av denna lagbestämmelses verkningar i ovanberörda olika hänseenden under den tid, som gått sedan fattigvårdslagens tillkomst. Vad som av flera av konsulenterna anförts i denna fråga anser jag i varje fall motivera igångsättande av en dylik utredning.

Motionärerna synas icke avse någon ändring av förut omfördälda bestämmelse i 49 § 1 mom. i fattigvårdslagen rörande fattigvårds inverkan på hemortsrättsförvärv. Det nära sammanhang, vari, såsom ovan påvisats, dessa lagrum stå till varandra, nödvändiggör emellertid en utredning även av den frågan, huruvida ändring bör ske i det ena av dem, utan att samtidigt det andra undergår motsvarande ändring. Genom ett sådant förfaringsätt skulle nämligen brytas mot den princip, som ligger till grund för bestämmelsen i 49 § 1 mom., nämligen att fattigvård, som icke ersättes av hemortskommunen, icke heller skall föranleda hinder för hemortsrättsförvärv.

Det förtjänar anmärkas, att i den finska fattigvårdslagen, vilken till stor del kopierats efter vår 1918 års lag, icke finnes någon motsvarighet till vare sig 49 § 1 mom. eller 50 § 2 mom. i sistnämnda lag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag därför vördsamt tillstyrka, att en allsidig och förutsättningslös utredning företages rörande önskvärdheten och lämpligheten av ändringar i nuvarande 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen samt att därvid jämväl beaktas denna lagbestämmelses samhörighet med bestämmelsen i 49 § 1 mom., att viss tillfällig fattigvård icke utgör hinder för hemortsrättsförvärv.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande, nr 25, hemställde *andra lagutskottet*, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, och anförde till stöd härför följande:

Såsom framgår av det vid utskottets utlåtande fogade yttrandet från statens inspektör för fattigvård och barnavård råda bland fattigvårdskonsulenterna delade meningar rörande behovet av den ifrågasatta lagändringen. För egen del har fattigvårdsinspektören förklarat, att han icke försport några klagomål från de hjälpbehövande över att sådan hjälp, som nu är i fråga, blivit dem förvägrad. Att beslut om ändring av ifrågavarande bestämmelse skulle fattas av detta års riksdag anser fattigvårdsinspektören med hänsyn härtill uteslutet. På grund av vad som anförts av vissa konsulenter ifrågasätter emellertid fattigvårdsinspektören, att en utredning bör igångsättas till klargörande av de ifrågavarande bestämmelsernas verkningar, varvid bör

iakttagas den överensstämmelse, som äger rum mellan ifrågavarande lagrum, 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen och 49 § 1 mom. i samma lag. Sistnämnda lagrum innehåller bland annat den bestämmelsen, att hinder för förvärv av hemortsrätt icke föranledes av här omförmälda lag av fattigvård.

Motionärerna hava ej uttalat sin uppfattning i frågan, huruvida den av dem föreslagna ändringen i 50 § 2 mom. fattigvårdslagen bör medföra ändring jämväl av 49 § 1 mom. samma lag. Anses det sammanhang mellan de båda paragraferna föreligga, att den föreslagna ändringen av det förstnämnda lagrummet bör medföra den ändring av det senare, att hjälp av den beskaffenhet, som angives i ändringsförslaget, skall utgöra hinder för förvärv av hemortsrätt, måste givetvis lämpligheten av det framställda ändringsförslaget bedömas även med hänsyn till innebörden av en sådan konsekvens.

Utskottet har ej ansett tillräckligt material föreligga för ett ståndpunkts-tagande i den sålunda angivna frågan och har redan av detta skäl ansett sig ej böra förorda bifall till motionärernas förslag om lagändring. I anledning av motionen har fattigvårdsmyndigheternas uppmärksamhet blivit riktad på de hittillsvarande verkningarna av den lagbestämmelse, som motionen äsyftar, och utskottet förutsätter, att dessa myndigheter även skola med intresse följa framtida erfarenheter av lagbestämmeisernas tillämpning. Under sådana omständigheter har utskottet icke nu ansett erforderligt att förorda, att en utredning företages rörande de lagändringar, som kunna ifrågasättas med utgångspunkt från motionen.

Vid utlåtandet var fogad en *reservation* av fyra ledamöter, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Utskottet har vid behandlingen av motionen kunnat konstatera, att av nio fattigvårdskonsulenter, som yttrat sig rörande den i motionen behandlade frågan, sex tillstyrkt eller uttalat sympatier för en ändring av fattigvårdslagstiftningen i den riktning, som i motionen förordats. Utöver detta har statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör förordat, att en allsidig och förutsättningslös utredning företages rörande önskvärdheten och lämpligheten av ändringar i nuvarande 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen samt att därvid jämväl beaktas denna lagbestämmelses samhörighet med bestämmelsen i 49 § 1 mom., att viss tillfällig fattigvård icke utgör hinder för hemortsrättsförvärv.

Utskottet anser sig med hänsyn härtill böra i den formen tillstyrka den väckta motionen, att utskottet påyrkar en utredning av det slag, som av sistnämnda myndighet föreslagits. Som ett motiv härför får utskottet även hänvisa därtill, att vid 1918 års fattigvårdslagstiftningsreform erinringar gjordes mot den utformning av lagstiftningen på denna punkt, mot vilken motionärerna nu rikta sig.

Med hänvisning till denna motivering och under uttalande av den uppfattningen, att den ifrågasatta utredningen även må kunna få omfatta det sidordnade spörsmål, på vilket statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör i sitt yttrande pekat, hemställer utskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t med anledning av motionen nr 190 i andra kammaren måtte låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande önskvärdheten och lämpligheten av sådana ändringar av fattigvårdslagen, som påyrkas i nämnda motion.

Första kammaren biföll utskottets hemställan, under det att andra kammaren biföll den vid utskottets utlåtande fogade reservationen. Frågan hade alltså förfallit.

Riksdagen
1929.

Vid fjolårets riksdag väcktes åter motioner i ämnet, nämligen nr 54 i första kammaren av herrar Sandén och Ström samt nr 87 i andra kammaren av herrar Ericson i Boxholm och Hedlund i Östersund.

Över motionerna inhämtade andra lagutskottet yttrande från *statens inspektör för fattigvård och barnavård*. Yttrandet var av följande lydelse:

Båda motionerna överensstämma med den av herrar Hedlund i Östersund och Ericson i Boxholm vid 1928 års riksdag väckta motionen i andra kammaren nr 190. Över denna motion avgav jag ett yttrande, som är infört i andra lagutskottets utlåtande nr 25 år 1928 och ber jag, som alltjämt har samma uppfattning som där göres gällande, få hänvisa till nämnda yttrande.

Då motionärerna icke berört det av mig i yttrandet påpekade nära förhållandet mellan 50 § 2 mom. och 49 § 1 mom., får jag framhålla, att, om en utredning skall komma till stånd, densamma bör omfatta båda de nämnda lagrummen.

I detta sammanhang tillåter jag mig omnämna, att i skrivelse av den 12 januari 1928 styrelsen för landskommunernas förbund hos Kungl. Maj:t hemställt om utarbetande av förändrade bestämmelser angående förvärv av hemortsrätt, samt att från vederbörande länsstyrelser m. fl. inhämtats yttrande i anledning härav. Om denna hemställan föranleder beslut av Kungl. Maj:t om verkställande av utredningen ifråga, torde motionärernas förslag, som måste anses nära sammanhänga med hemortsrättsproblemet, lämpligen böra bli föremål för övervägande.

I sitt över motionerna avgivna utlåtande, nr 26, anförde *andra lagutskottet* följande:

I fattigvårdslagen infördes det av motionärerna berörda stadgandet i 50 § 2 mom. av det skäl, att man genom att röja ur vägen de tvisteämnen, som hade avseende å kostnaden för ifrågavarande tillfälliga understöd, ville söka minska fattigvårdprocessernas antal. Man ansåg, att den förskjutning av fattigvårdstungan, som skulle kunna uppstå därigenom att vistelsekommunen alltid finge själv vidkännas dylik tillfällig kostnad, bleve jämförelsevis ringa och man beräknade, att den ökade bördan skulle falla allenast på städer och köpingar, i vilka det relativt största antalet understödstagare från annan kommun befunno sig. Medel till motverkande av försök från vistelsekommun att undandraga sig skyldigheten att lämna erforderlig hjälp ansågs ligga i fattigvårdssökandens besvärsrätt samt i myndigheternas rätt och skyldighet att vid behov ingripa.

Då frågan om åläggande för hemortskommunerna att ersätta jämväl kostnad för dylik tillfällig fattigvård förelåg vid fjolårets riksdag, avstyrktes förslaget av utskottet av det skäl, att utskottet icke ansåg tillräckligt material föreligga för ett ståndpunktstagande i den angivna frågan. Av statens inspektör för fattigvård och barnavård hade även uppgivits, att han icke försport några klagomål från hjälpsökande, som skulle hava förvägrats sådant understöd, som är ifråga. Utskottet förutsatte, att fattigvårdsmyndigheterna, sedan deras uppmärksamhet blivit riktad på frågan, skulle med intresse följa framtida erfarenheter av lagbestämmelsernas tillämpning, i följd varav utskottet ej heller ansåg erforderligt, att en utredning företogs rörande de lagändringar, som kunde ifrågasättas med utgångspunkt från motionen. Med föranledande av fattigvårdsinspektörens yttrande framhöll utskottet jämväl bestämmelsens samhörighet med stadgandet i 49 § 1 mom. fattigvårdslagen, att sådan tillfällig fattigvård icke utgör hinder för hemortsrättsförvärv.

Utöver vad motionärerna vid föregående riksdag anfört hava i de nu föreliggande motionerna icke åberopats några skäl för ett genomförande av den ifrågasatta ändringen av 50 § 2 mom. fattigvårdslagen. Förhållandet mellan nämnda lagrum och bestämmelserna om hemortsrättsförvärv i 49 § 1 mom. har ej heller i år berörts i de väckta motionerna. I sitt innevarande år till utskottet avgivna yttrande har emellertid fattigvårdsinspektören ånyo framhållit, att, om en utredning med anledning av motionerna kommer till stånd, den bör omfatta båda de nämnda lagrummen.

Den väckta frågan om utredning rörande ändring av bestämmelserna angående hemortsrättsförvärv ger fattigvårdsinspektören ytterligare anledning att betona sammanhanget ur utredningssynpunkt mellan motionärernas förslag och hemortsrättsproblemet.

I motionerna har ej heller beaktats, att den frågan kan komma att upptagas till prövning, huruvida icke annan utväg för gäldande av åtminstone vissa av de här berörda tillfälliga fattigvårdskostnaderna kan anses stå till buds än att de bestridas antingen av vistelse- eller hemortskommunen. Utskottet vill i detta sammanhang bringa i erinran, att fjolårets riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t begärt utredning rörande det interkommunala skatteutjämningsproblemet. Vid verkställande av denna utredning torde jämväl frågan om överflyttande på stat och landsting av vissa fattigvårdskostnader komma under övervägande.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden har utskottet ej funnit anledning att frångå den ståndpunkt, som utskottet vid fjolårets riksdag intog till den då väckta motionen i ämnet.

Med denna motivering hemställde utskottet, att motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vid utlåtandet var fogad en reservation av tre ledamöter, vilka ansett, att utskottet bort föreslå, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t med anledning av motionerna nr 54 i första kammaren samt 87 i andra kammaren måtte låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande önskvärdheten och lämpligheten av sådana ändringar av fattigvårdslagen, som påyrkades i nämnda motioner.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagens båda kamrar.

Såsom motivering till den innevarande år väckta motionen har anförts bl. a. följande:

**Motiveringen
till motionen
innevarande
år.**

Den förhoppning, som fattigvårdslagstiftningskommittén i sin motivering för detta undantag uttalade, att ett stort antal tvisteämnen genom dessa bestämmelser skulle vara undanröjda, synes icke hava förverkligats. Tvärtom torde numera förekomma en mängd fattigvårdsprocesser rörande vad som är att hänföra till särskilt »bekostande åt skolbarn av kläder, underhåll eller annat, som avser att sätta dem i tillfälle att begagna skolundervisningen».

Bestämmelsen om att »läkar- eller förlösningshjälp eller medicin, då hjälpen eller medicinen lämnats annorledes än i förening med vård å anstalt, eller begravningshjälp» icke skall ersättas av hemortskommunen verkar i många fall synnerligen orättvis mot avsides, långt från sjukvårdsinrättningar liggande småkommuner. Det har sålunda förekommit, att en person tillfälligt i kommit i en kommun, som saknat såväl sjukvårds- som fattigvårdsanstalt, och där blivit i behov av vård, som ådragit fattigvårdssamhället kostnader utan att detta haft möjlighet återfå dessa kostnader av hemortskommunen eller annan. Om denne däremot kommit till ett stads-

samhälle eller en kommun med fattigvårdsanstalt, och kunnat intagas där, hade hemortskommunen fått ersätta kostnaderna.

I obygden, där man ofta har milslång väg till läkaren, blir ett läkarebesök så dyrt, att fattigvårdsstyrelserna, liksom även enskilda ibland få göra, på grund av kostnaderna ofta dra sig för att anlita läkaren. Detta i all synnerhet om den sjuke är en fattig, som i hemortsrättsavseende tillhör en annan kommun.

Exempel saknas icke därpå, att fattigvårdsstyrelsen i vistelsekommun fått betala upp till nära 300 kronor för läkarevård och medicin, under det att hemortskommunen för samme understödstagare fått utgiva 5 kronor till mat under tillfrisknandet. Detta synes oss vara synnerligen olämpligt. Det är ju utgift som utgift. Den ena är för den behövande lika nödvändig som den andra. Men den ena utgiften skall drabba vistelsekommunen och den andra hemortskommunen.

Den ifrågavarande undantagsbestämmelsen i fattigvårdslagens § 50 mom. 2 är till uppenbar skada icke endast för fattigvårdssamhällena sins emellan utan även för dem, som skola omhänderhava fattigvården och för de personer, som äro i behov av understöd av ifrågavarande art.

Vi anse emellertid icke, att ett borttagande av dessa undantagsbestämmelser i § 50 mom. 2 behöver föranleda en ändring av bestämmelserna rörande förvärv av hemorts rätt i fattigvårdshänseende, ehuru väl principen om att fattigvård, som icke ersättes av hemortskommunen, icke heller skall föranleda hinder för hemortsrättsförvärv blir bruten.

Bestämmelsen om förvärv av hemorts rätt synes oss icke hava sådant samband med bestämmelsen om vilka fattigvårdskostnader, som böra ersättas av hemortskommunen, att en ändring av den ena ovillkorligen förutsätter ändring av den andra.

Utskottet.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har vid de två närmast föregående riksdagarna förslag av samma innehåll som det nu föreliggande framförts utan att vinna riksdagens bifall. Under det att i de vid riksdagarna 1928 och 1929 väckta motionerna frågan om förhållandet mellan 50 § 2 mom. fattigvårdslagen och bestämmelserna om hemortsrättsförvärv i 49 § 1 mom. samma lag icke berörts, har i den nu föreliggande motionen uttalats, att ett borttagande av undantagsbestämmelserna i 50 § 2 mom. icke behöfve föranleda en ändring av bestämmelserna rörande förvärv av hemorts rätt i fattigvårdshänseende. I den nu väckta motionen hava enligt utskottets mening ej anförts skäl av beskaffenhet att föranleda utskottet att nu frågå sin förut uttalade ovan återgivna åsikt. I anslutning till vad utskottet vid föregående riksdag anført vill utskottet i detta sammanhang erinra, att den från styrelsen för landskommunernas förband väckta frågan om utredning rörande ändring av bestämmelserna om hemorts rätt ännu icke blivit avgjord ävensom att utredningen rörande det interkommunala skatteutjämningsproblemet ej är slutförd.

Under hänvisning till vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 februari 1930.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, von Sydow**), *Linder, Sigfrid Hansson, Frändén, Österström**), *Hagman**) och *Granström**);

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde, *Hage, Jeppsson**), *Björnberg, Gardell* i Gans, *Aronson, Hedvall* och *Hansson* i Trollhättan.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Hage, Hedvall* och *Hansson* i Trollhättan, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Utskottet har vid behandlingen av ärendet kunnat konstatera, att av nio fattigvårdskonsulenter, som yttrat sig rörande den i motionen behandlade frågan, sex tillstyrkt eller uttalat sympatier för en ändring av fattigvårdslagstiftningen i den riktning, som i motionen förordats. Utöver detta har statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör förordat, att en allsidig och förutsättningslös utredning företages rörande önskvärdheten och lämpligheten av ändringar i nuvarande 50 § 2 mom. i fattigvårdslagen samt att därvid jämväl beaktas denna lagbestämmelses samhörighet med bestämmelsen i 49 § 1 mom., att viss tillfällig fattigvård icke utgör hinder för hemortsrättsförvärv.

Utskottet anser sig med hänsyn härtill böra i den formen tillstyrka den väckta motionen, att utskottet påyrkar en utredning av det slag, som av sistnämnda myndighet föreslagits. Som ett motiv härför får utskottet även hänvisa därtill, att vid 1918 års fattigvårdslagstiftningsreform erinringar gjordes mot den utformning av lagstiftningen på denna punkt, mot vilken motionärerna nu rikta sig.

Med hänvisning till denna motivering och under uttalande av den uppfattningen, att den ifrågasatta utredningen även må kunna få omfatta det sidoordnade spørsmål, på vilket statens fattigvårds- och barnavårdsinspektör i sitt yttrande pekade, hemställer utskottet,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t med anledning av motionen nr 71 i andra kammaren måtte låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande önskvärdheten och lämpligheten av sådana ändringar av fattigvårdslagen, som påyrkas i nämnda motion.»